

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

ВИКЛАДАННЯ МОВИ – ЦЕ ЛЮДИНОЗНАВСТВО,

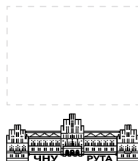
бо в слові поєднуються думки, почуття, ставлення людей до всього навколишнього світу. Викладання мови – це й суспільствознавство, бо в слові закарбовані століття життя й боротьби народу, його мужність і слава, надії й сподівання.

— ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ —

СУЧАСНІ ПРІОРИТЕТИ ВИЩОЇ ШКОЛИ:

Нова освіта повинна навчити індивіда, як класифікувати й створювати нову таксономію інформації, як оцінювати її достовірність, як за необхідності змінювати категорії, як переходити від конкретного до абстрактного і навпаки, як аналізувати проблеми й виклики в новітньому аспекті, як прагнути до мотивації та самоосвіти. Неуком у майбутньому буде не та людина, яка не вміє читати, а той, хто не навчився вчитися.

— ГЕРБЕРТ ГЕРДЖОЙ —

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

*Освіта неможлива без науки,
наука неможлива без освіти.*
— Борис Патон

**О.В. КУЛЬБАБСЬКА
Н.О. ШАТИЛОВА**

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

О. В. Кульбабська, Н. О. Шатілова

КРОК У ПРОФЕСІЮ
*Методика навчання української мови
у вищій школі*

Навчальний посібник

Чернівці
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
2022

УДК [378.016:811.161.2] (075.8)
К 906

*Рекомендувала до друку Вчена рада
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
(протокол № 3 від 28 лютого 2022 року)*

Рецензенти:

Семеног О. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка;

Степаненко М. І., доктор філологічних наук, професор, академік Академії наук вищої освіти України, професор кафедри української мови Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;

Філіпчук Н. О., доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу змісту і технологій педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна Національної академії педагогічних наук.

Кульбабська О. В., Шатілова Н. О.

К906 Крок у професію. Методика навчання української мови у вищій школі : навч. посібник / О. В. Кульбабська, Н. О. Шатілова. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 384 с.

ISBN 978-966-000-000-0

Навчальний посібник відповідає поліфункційній моделі та покликаний розвинути професійні компетентності студентів, які навчаються за освітніми програмами 035.01 «Філологія (українська мова та література)» та 014.01 «Середня освіта (українська мова)» на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Видання охоплює вісім розділів, кожен із яких містить «Дорожню карту дистанційного навчання», «Теоретичний контент» (дає змогу повторити й доповнити матеріал лекції) і «Методичний практикум» (охоплює систему традиційних та інтерактивних завдань для індивідуального й колективного виконання).

Репертуар різноманітних практичних завдань забезпечує здобувачам освіти академічну свободу у виборі індивідуальної освітньої траєкторії, виформовує вміння обґрунтовувати й обстоювати власну позицію під час дискусій і соціологічних опитувань, уяскравлює творчі здібності, розвиває науково-дослідницьку компетентність у процесі підготовки до інтерактивних колоквіумів, дайджестів і круглих столів. Додатковий підрозділ посібника рекомендує основну й додаткову літературу – наукову та навчальну, корпус навчально-методичних посібників і лексикографічних праць (із-поміж них значна кількість інтернет-джерел). Автори зробили акцент на ефективній організації самостійної роботи магістрантів, що має на меті розвивати їхнє критичне мислення, мовкокомунікативні компетентності, «м'які» навички на ґрунті інноваційних підходів і коучинг-технологій.

Для магістрантів, аспірантів, викладачів закладів вищої та фахової передвищої освіти, які навчають української мови як рідної, державної або іноземної.

УДК [378.016:811.161.2] (075.8)

ISBN 978-966-000-000-0

© О. В. Кульбабська, Н. О. Шатілова, 2022
© Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2022

ЗМІСТ

Переднє слово	11
---------------------	----

ТЕМА 1.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ЯК НАУКА І ФАХОВА ДИСЦИПЛІНА

Рекомендована література	18
Дорожня карта для дистанційного навчання	21
Теоретичний контент	21
Практичні завдання до теми 1	39
Запитання і завдання для самоконтролю та поточного контролю знань	48

Самостійна робота. З історії становлення та розвитку методики викладання української мови у вищій школі

Рекомендована література	51
Теоретичний контент	53
Методичний практикум	55
Моніторинг навчальних досягнень	61

ТЕМА 2.

ПРОФЕСІОГРАМА МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В КОНТЕКСТІ ОСВІТНІХ РЕФОРМ СЬОГОДЕННЯ

Рекомендована література	63
Дорожня карта для дистанційного навчання	65
Теоретичний контент	66
Практичні завдання до теми 2	81
Запитання і завдання для самоконтролю та поточного контролю знань	100

Самостійна робота. Викладач української мови – елітарна мовна особистість

Рекомендована література	102
Теоретичний контент	103
Методичний практикум	106
Моніторинг навчальних досягнень	113

ТЕМА 3.**ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ФОКУСІ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КРЕДИТНО-ТРАНСФЕРНОЇ СИСТЕМИ**

Рекомендована література	115
Дорожня карта для дистанційного навчання	117
Теоретичний контент	118
Практичні завдання до теми 3	132
Запитання і завдання для самоконтролю та поточного контролю знань	139
Самостійна робота. Українська мова як навчальна дисципліна у вищій школі	140
Рекомендована література	141
Теоретичний контент	142
Методичний практикум	144
Моніторинг навчальних досягнень	148

ТЕМА 4.**ТРАДИЦІЙНІ Й НОВІТНІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ВИЩІЙ ШКОЛІ**

Рекомендована література	150
Дорожня карта для дистанційного навчання	153
Теоретичний контент	155
Практичні завдання до теми 4	173
Запитання і завдання для самоконтролю та поточного контролю знань	181
Самостійна робота. Позаавдиторна навчально-виховна робота студентів з української мови	183
Рекомендована література	183
Теоретичний контент	183
Методичний практикум	185
Моніторинг навчальних досягнень	188

ТЕМА 5.**ТАКСНОМІЯ МЕТОДІВ, ПРИЙОМІВ І ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ЗВО**

Рекомендована література	190
Дорожня карта для дистанційного навчання	192

Теоретичний контент	193
Практичні завдання до теми 5	212
Запитання і завдання для самоконтролю та поточного контролю знань	225
Самостійна робота. Інформаційні технології та мультимедійні засоби навчання української мови у вищій школі	225
Рекомендована література	226
Теоретичний контент	227
Методичний практикум	234
Моніторинг навчальних досягнень	239

ТЕМА 6.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ РІЗНОТИПНИХ ЛЕКЦІЙ З ЛІНГВІСТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Рекомендована література	242
Дорожня карта для дистанційного навчання	243
Теоретичний контент	245
Практичні завдання до теми 6	263
Запитання і завдання для самоконтролю та поточного контролю знань	272
Самостійна робота. Методика підготовки та аналізу конспекту лекції із сучасної української мови	273
Рекомендована література	273
Теоретичний контент	274
Методичний практикум	275
Моніторинг навчальних досягнень	280

ТЕМА 7.

МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І СЕМІНАРІВ З ЛІНГВІСТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Рекомендована література	282
Дорожня карта для дистанційного навчання	284
Теоретичний контент	285
Практичні завдання до теми 7	295

Запитання і завдання для самоконтролю та поточного контролю знань	307
Самостійна робота. Методика підготовки та аналізу конспекту практичного заняття із сучасної української мови	308
Рекомендована література	308
Теоретичний контент	309
Методичний практикум	311
Моніторинг навчальних досягнень	315
 ТЕМА 8.	
МЕТОДИКА КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК СТУДЕНТІВ З ЛІНГВІСТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН	
Рекомендована література	317
Дорожня карта для дистанційного навчання	318
Теоретичний контент	319
Практичні завдання до теми 8	325
Запитання і завдання для самоконтролю та поточного контролю знань	335
Самостійна робота. Тестові завдання як засіб контролю знань, умінь і навичок студентів з української мови	336
Рекомендована література	336
Теоретичний контент	337
Методичний практикум	340
Моніторинг навчальних досягнень	352
 СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	353

CONTENTS

Foreword	14
----------------	----

TOPIC 1.

METHODS OF TEACHING THE UKRAINIAN LANGUAGE IN HIGH SCHOOL AS A SCIENCE AND PROFESSIONAL DISCIPLINE

Recommended literature	18
Distance learning roadmap	21
Theoretical content.....	21
Practical tasks on Topic 1	39
Questions and tasks for self-control and current control of knowledge	48

Individual work. <i>The history of formation and development of methods of teaching the Ukrainian language in higher education</i>	51
---	----

Recommended literature	51
Theoretical content.....	53
Methodical workshop.....	55
Monitoring of academic achievements	61

TOPIC 2.

JOB PROFILE DIAGRAM OF A FUTURE TEACHER OF THE UKRAINIAN LANGUAGE IN THE CONTEXT OF TODAY'S EDUCATIONAL REFORMS

Recommended literature	63
Distance learning roadmap	65
Theoretical content	66
Practical tasks on Topic 2	81
Questions and tasks for self-control and current control of knowledge	100

Individual work. <i>Ukrainian language teacher as an elite language personality</i>	101
--	-----

Recommended literature	102
Theoretical content.....	103
Methodical workshop.....	106
Monitoring of academic achievements	113

TOPIC 3.**TEACHING THE UKRAINIAN LANGUAGE IN THE FOCUS OF THE EUROPEAN CREDIT TRANSFER SYSTEM**

Recommended literature	115
Distance learning roadmap	117
Theoretical content.....	118
Practical tasks on Topic 3	132
Questions and tasks for self-control and current control of knowledge	139
Individual work. <i>Ukrainian language as a discipline in higher education</i>	140
Recommended literature	141
Theoretical content	142
Methodical workshop	144
Monitoring of academic achievements	148

TOPIC 4.**TRADITIONAL AND LATEST FORMS OF ORGANIZATION OF UKRAINIAN LANGUAGE TEACHING IN HIGHER EDUCATION**

Recommended literature	150
Distance learning roadmap	153
Theoretical content	155
Practical tasks on Topic 4	173
Questions and tasks for self-control and current control of knowledge	181
Individual work. <i>Extracurricular educational work of the Ukrainian language students</i>	183
Recommended literature	183
Theoretical content.....	183
Methodical workshop.....	185
Monitoring of academic achievements	188

TOPIC 5.**TAXONOMY OF APPROACHES, METHODS AND MEANS OF TEACHING THE UKRAINIAN LANGUAGE IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS**

Recommended literature	190
------------------------------	-----

Distance learning roadmap	192
Theoretical content	193
Practical tasks on Topic 5	212
Questions and tasks for self-control and current control of knowledge	225
Individual work. <i>Information technologies and multimedia means of teaching the Ukrainian language in higher education</i>	225
Recommended literature	226
Theoretical content.....	227
Methodical workshop	234
Monitoring of academic achievements	239

TOPIC 6.

METHODOLOGICAL ASPECTS OF CONDUCTING DIFFERENT LECTURES ON LINGUISTIC DISCIPLINES IN HIGHER EDUCATION

Recommended literature	242
Distance learning roadmap	243
Theoretical content	245
Practical tasks on Topic 6	263
Questions and tasks for self-control and current control of knowledge	272

Individual work. <i>Methods of preparation and analysis of lecture notes on modern Ukrainian language</i>	273
Recommended literature	273
Theoretical content	274
Methodical workshop	275
Monitoring of academic achievements	280

TOPIC 7.

METHODS OF PREPARATION AND CONDUCTING PRACTICAL CLASSES AND SEMINARS ON LINGUISTIC DISCI- PLINES IN HIGHER EDUCATION

Recommended literature	282
Distance learning roadmap	284
Theoretical content	285
Practical tasks on Topic 7	295

Questions and tasks for self-control and current control of knowledge	307
Individual work. <i>Methods of preparation and analysis of the notes of a practical lesson on the modern Ukrainian language</i>	308
Recommended literature	308
Theoretical content	309
Methodical workshop	311
Monitoring of academic achievements	315

TOPIC 8.

METHODS OF CONTROL AND EVALUATION OF KNOWLEDGE AND SKILLS OF STUDENTS IN LINGUISTIC DISCIPLINES

Recommended literature	317
Distance learning roadmap	318
Theoretical content	319
Practical tasks on Topic 8	325
Questions and tasks for self-control and current control of knowledge	335
Individual work. <i>Test tasks as a means of control of knowledge, skills and abilities of the Ukrainian language students</i>	336
Recommended literature	336
Theoretical content	337
Methodical workshop	340
Monitoring of academic achievements	352

LIST OF RECOMMENDED LITERATURE	353
---	-----

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Перші десятиліття ХХ століття засвідчили стрімкі трансформації в освітньому просторі України. Закони «Про освіту» і «Про вищу освіту», Концепція Нової української школи, Стандарти освітньої діяльності для кожного рівня вищої освіти в межах конкретної спеціальності та інші нормативно-правові акти актуалізували потребу осучаснити традиційну дидактичну базу інноваційними технологіями, методиками і прийомами, увиразнили необхідність запровадження різних форм організації навчального процесу.

Порівняно з активізацією механізмів реформування закладів загальної середньої освіти, упровадження найкращого європейського досвіду в урочні, позаурочні та позашкільні форми навчання школярів вища школа зазнає змін дещо повільніше, намагаючись зберегти академічний стиль викладання навчальних дисциплін студентам. Утім, заклади вищої освіти в межах спеціальності «Середня освіта» вже нині готують майбутніх учителів для навчання «покоління Альфа», а магістранти, які здобувають спеціальність «Філологія» (українська мова та література), завтра викладатимуть в університетах і закладах фахової передвищої освіти студентам, добре ознайомленим з операційними системами та інформаційно-комунікаційними технологіями. Отож на часі – зміна стратегії якісної вищої освіти, устанавлення балансу знанневого та комунікативного складників в освітній парадигмі.

У цьому аспекті важливо сформувати творчі колективи, що розпрацюють типові й авторські програми (з-поміж них і модельні навчальні програми мовно-літературної освітньої галузі, і міждисциплінарні освітні (наукові) програми вищої школи), а також сучасні навчальні видання, покликані «комплексно реалізовувати розвивальну домінанту освіти ХХІ ст., виховувати прагнення до самоосвіти й саморозвитку, учити критично мислити, використовувати отримані знання й уміння для творчого розв'язання проблем, сприяти інтеграції отриманих знань»¹.

¹ Кононенко П. Українська освіта у світовому часопросторі. *Освіта*. 2006. № 40 (5224). 11–18 жовтня. С. 2–7.

Пропонований навчальний посібник «Крок у професію. Методика навчання української мови у вищій школі» ґрунтується на концепціях українських лінгводидактів З. Бакум, О. Горошкіної, С. Карамана, О. Копусь, Л. Мацько, А. Нікітіної, М. Пентелюк, О. Семеног, Т. Симоненко та ін. Його новизна полягає у спробі залучення новітніх, але вже популярних технологійно-методичних засобів навчання, що вможливають реалізацію принципів компетентнісного, особистісно орієнтованого, інтерактивного навчання і студентоцентризму, суб'єкт-суб'єктної взаємодії як умови виформування індивідуальності майбутнього професіонала-філолога.

Видання відповідає поліфункційній моделі й охоплює вісім розділів (тем), кожен із яких містить «Дорожню карту дистанційного навчання» та практичні завдання інтерактивного типу для індивідуального і колективного виконання, дає змогу повторити й доповнити матеріал лекції присутньою інформацією.

У змістовій частині «*Теоретичний контент*» витлумачено ключові поняття до теми, узагальнено й доповнено типологію методів, прийомів, засобів і форм навчання української мови у ЗВО та ін., що активізує мисленнєво-мовленнєву діяльність студентів, заохочує до участі в професійній комунікації, закріплює навички формулювати логічні тези, аналітико-оцінні судження і переконливі висновки, добирати аргументи.

Репертуар різноманітних *практичних завдань*, з одного боку, дає змогу викладачеві обирати з наявних дидактичних матеріалів завдання, найдоцільніші для відповідної академічної групи студентів, а з іншого, – забезпечує здобувачам освіти академічну свободу у виборі індивідуальної освітньої траєкторії, виформує вміння обґрунтовувати й обстоювати власну позицію під час дискусій і соціологічних опитувань, уяскравлює творчі здібності, розвиває науково-дослідницьку компетентність у процесі підготовки до інтерактивних колоквиумів, дайджестів і круглих столів. До того ж магістранти пригадають уже відомі з курсу «Методика викладання української мови в ЗЗСО» інтерактивні методи, опанують нові та оцінять їх ефективність у розв'язанні модельованих педагогічних ситуацій, а відтак – під час виробничої (педагогічної) та асистентської практик, ознайомляться з коучинг-технологіями на заняттях із мовознавчих дисциплін, алгоритмами дій з методичним інструментарієм тощо.

У підрозділі «*Самостійна робота*» наведено план для логічно-го опрацювання теоретичного блоку, опорний конспект, мета якого – зорієнтувати здобувачів освіти в обширі лінгводидактичних концепцій, полярних поглядів на сучасні педагогічні процеси, а також різнорівневі завдання (рубрика «*Методичний практикум*»). Сподіваємося, що ефективна організація процесу самоосвіти сприятиме розвитку критичного мислення магістрантів, їхніх мовнокомунікативних компетентностей, «м'яких» навичок (soft skills) на ґрунті інноваційних підходів до вивчення української мови у вищій школі.

Кожний підрозділ книги містить запитання і завдання для самоконтролю та поточного контролю знань («*Моніторинг навчальних досягнень*»), а також довідкову частину, у якій уміщено *рекомендовану основну й додаткову літературу* – наукову та навчальну, корпус навчально-методичних посібників і лексикографічних праць (із-поміж них значна кількість інтернет-джерел).

«Розвиток усіх форм мислення, комунікативної активності, творчих здібностей здобувача освіти, його соціально-адаптивних ресурсів – це основна стратегія інноваційного навчання»¹, що виформовує тактики професійної діяльності вчителя-словесника і викладача-філолога. У комплексі з іншими навчальними виданнями цей посібник є своєрідним узагальненням апробованої в навчальному процесі лінгводидактичної діяльності в цифровому освітньому середовищі.

Автори висловлюють глибоку вдячність рецензентам книги – докторові педагогічних наук, старшому науковому співробітникові, провідному науковому співробітникові відділу змісту і технологій педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна Національної академії педагогічних наук Наталії ФІЛІПЧУК, докторові педагогічних наук, професорові, завідувачу кафедри української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка Олені СЕМЕНОГ, докторові філологічних наук, академіку Академії наук вищої освіти України, професорові кафедри української мови Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка Миколі СТЕПАНЕНКУ за слушні зауваження та рекомендації.

¹ Дичківська І. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібник. Київ : Академвидав, 2004. 352 с.

FOREWORD

The first decades of the twentieth century witnessed rapid transformations in the educational system of Ukraine. Laws “On Education” and “On Higher Education”, the Concept of the New Ukrainian School, Standards of educational activities for each level of higher education within a particular specialty and other regulations highlighted the need to modernize the traditional didactic base with innovative technologies, methods and techniques and to introduce various forms of organization of the educational process.

Compared to the intensification of mechanisms for reforming general secondary education institutions, the introduction of the best European experience in classroom and extracurricular forms of education, higher education is changing more slowly, trying to maintain the academic style of teaching students. However, higher education institutions within the specialty “Secondary Education” are already preparing future teachers to teach the “Generation Alpha”, and undergraduates majoring in “Philology” (Ukrainian language and literature) will tomorrow teach at universities and institutions of professional higher education students who are well acquainted with operating systems and information and communication technologies. Therefore, it is time to change the strategy of quality higher education, to establish a balance of knowledge and communication components in the educational paradigm.

In this aspect, it is important to form creative teams that develop standard and author’s programs (including model curricula of language and literature education, and interdisciplinary educational (scientific) programs of higher education), as well as modern educational publications designed to “comprehensively implement developmental dominance of education of the XXI century, to cultivate the desire for self-education and self-development, to teach critical thinking, to use the acquired knowledge and skills for creative problem solving, to promote the integration of acquired knowledge”¹.

The textbook “Step into the profession. Methods of teaching the Ukrainian language in high education” is based on the concepts of

¹ Kononenko, P. Ukrainian Education in World Space. *Osvita*. 2006. № 40 (5224). October 11–18. Pp. 2–7.

Ukrainian language didactics Z. Bakum, O. Horoshkina, S. Karaman, O. Kopus, L. Matsko, A. Nikitina, M. Penteliuk, O. Semenoh, T. Symonenko, etc. Its novelty is an attempt to attract the latest but already popular technological and methodological tools that enable the implementation of the principles of competence, personality-oriented, interactive learning and student-centeredness, subject-subject interaction as a condition for shaping the individuality of future professional philologist.

The publication corresponds to a multifunctional model and covers eight sections (topics), each of which contains a “Distance Learning Roadmap” and practical interactive tasks for individual and collective performance, allows you to repeat and supplement the lecture material with relevant information.

The part “Theoretical Content” explains the key concepts of the topic, summarizes and supplements the typology of methods, techniques, tools and forms of teaching Ukrainian in higher educational institutions, which activates students’ thinking and speaking, encourages participation in professional communication, strengthens skills to formulate logical theses, analytical and evaluative judgments and convincing conclusions, choose arguments.

The repertoire of various practical tasks, on the one hand, allows the teacher to choose from the available didactic materials tasks most appropriate for the relevant academic group of students, and on the other – provides students with academic freedom in choosing individual educational trajectory, develops the ability to justify and defend time of discussions and sociological surveys, brightens creative abilities, develops research competence in the process of preparation for interactive colloquia, digests and round tables. In addition, undergraduates will remember the already familiar interactive methods from the course “Methods of teaching the Ukrainian language in secondary educational institutions”, learn the new ones and evaluate their effectiveness in solving simulated pedagogical situations, and then, during production (pedagogical) and assistant practice, get acquainted with coaching technologies in classes in linguistic disciplines, algorithms of actions with methodical tools, etc.

In the subsection “Independent work” there is a plan for logical elaboration of the theoretical block, a reference synopsis, the purpose of which is to orient students in the scope of linguodidactic concepts, polar

views on modern pedagogical processes and multilevel tasks (rubric “Methodical workshop”). We hope that the effective organization of the process of self-education will promote the development of critical thinking of undergraduates, their language and communication competencies, “soft skills” based on innovative approaches to learning the Ukrainian language in higher education.

Each section of the book contains questions and tasks for self-control and current control of knowledge (“Monitoring of academic achievement”), as well as a reference part, which contains the recommended basic and additional literature – scientific and educational, a body of textbooks and lexicographic works, among which there is a significant number of Internet sources).

“Development of all forms of thinking, communicative activity, creative abilities of the student, their social and adaptive resources – this is the main strategy of innovative learning”¹, which shapes the tactics of professional activity of a teacher of philology. In combination with other educational publications, this manual is a kind of generalization of the tested in the educational process of language didactic activities in the digital educational environment.

The authors express deep gratitude to the book’s reviewers – Doctor of Pedagogical Sciences, Senior Researcher, Leading Researcher of the Department of Content and Technology of Pedagogical Education of the Ivan Zyazyun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the National Academy of Pedagogical Sciences Natalia FILIPCHUK, Doctor of Pedagogical Sciences, professor, head of the Department of Ukrainian Language and Literature of A.S. Makarenko Sumy State Pedagogical University Olena SEMENOH, Doctor of Philology, Academician of the Academy of Sciences of Higher Education of Ukraine, Professor of Ukrainian Language of V.H. Korolenko Poltava National Pedagogical University Mykola STEPANENKO for appropriate remarks and recommendations.

¹ Dychkivska, I. Innovative Pedagogical Technologies : textbook. Kyiv : Akademvydav, 2004. 352 p.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правова база

1. Болонський процес у фактах і документах (Сорбонна-Болонья-Саламанка-Прага-Берлін) / упоряд. : М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубіянко, І.І. Бабин. Тернопіль : ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2003. 52 с.
2. Державна національна програма «Освіта (Україна XXI століття)» (1993 р.) [URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text>].
3. Державний стандарт базової середньої освіти (2020 р.) [URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>].
4. Державні стандарти вищої освіти (2019–2021) [URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>].
5. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. українського видання д. пед. н., проф. С. Ю. Николаєва. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.
6. Загальноєвропейські рекомендації мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment) (2003 р.) [URL: <https://docs.google.com/viewer?a=v&pid=sites&srcid=ZGVmYXVsdGRvbWFpbmxbmlrb2xlbmtvdm18Z3g6N2NkYmZiNDA2YTRIZDFmYw>].
7. Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.) [URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>].
8. Закон України «Про дошкільну освіту» (2001 р.) [URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>].

9. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» (2021 р.) [URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>].
10. Закон України «Про освіту» (2019 р.) [URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>].
11. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.) [URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#n2>].
12. Закон України «Про фахову передвищу освіту» (2019 р.) [URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>].
13. Конституція України (1996 р.) [URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>].
14. Концепція Нової української школи (2017 р.) [URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>].
15. Концепція розвитку педагогічної освіти (2018 р.) [URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>].
16. Національна доктрина розвитку освіти в Україні (2002 р.) [URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>].
17. Національна доктрина розвитку освіти в Україні у XXI столітті // Держава і освіта. № 29. 18 липня 2001 р. С. 4–6.
18. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року (2013 р.) [URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text>].
19. Нормативний інструментарій внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича : зб. нормативних документів / упоряд. : Р.І. Петришин, В.О. Балух, М.Г. Іванчук. Я.Д. Гарабазів та ін. Чернівці : Чернівецьк. нац. ун.-т. ім. Ю. Федьковича, 2021. 332 с.
20. Стандарт на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти» (2021 р.) [URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-standart-na-grupu-profesij-vikladachi-zakladiv-vishoyi-osviti>].
21. Стандарт фахової передвищої освіти зі спеціальності 015 Професійна освіта (зі спеціалізаціями) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка (2021 р.).

22. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 роки (2020 р.) [URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>].

Дисертації та автореферати дисертацій

1. Березівська Л. Д. Організаційно-педагогічні засади реформування шкільної освіти в Україні у XX столітті : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01 Київ, 2009. 505 с.
2. Бойко Н. І. Організація самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів в умовах застосування інформаційно-комунікаційних технологій : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Київ : 2008. 27 с.
3. Бородіна Н. С. Наукові засади професійного засвоєння лінгводидактичної термінології студентами філологічних факультетів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Херсон, 2007. 316 с.
4. Єсіна Н. О. Формування творчих умінь майбутніх учителів в інтелектуально-ігровій діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Харків, 2009. 20 с.
5. Кічук Н. В. Формування творчої особистості вчителя в процесі вузівської професійної підготовки : автореф. дис. ... доктора пед. наук : 13.00.01. Київ, 1993. 31 с.
6. Комарова І. І. Формування у майбутніх учителів культури педагогічного спілкування : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2000. 189 с.
7. Копусь О. А. Теоретико-методичні засади формування фахової лінгводидактичної компетентності майбутніх магістрів-філологів: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 ; ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського». Одеса, 2013. 472 с.
8. Кутова С. О. Українська мова як навчальна дисципліна в історії розвитку середньої школи в Україні (1945–1991 рр.) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Хмельницький, 2015. 205 с.
9. Кухарчук І. О. Комунікативно-діяльнісний підхід до вивчення синтаксису у мовній освіті вчителів української мови та літератури : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2006. 20 с.

10. Лобода Т. М. Педагогічні умови організації самостійної роботи студентів педагогічного коледжу у процесі викладання української мови : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2000. 280 с.
11. Любашенко О. В. Лінгводидактичні стратегії навчання української мови студентів неспеціальних факультетів вищих навчальних закладів : автореф. дис. ... доктора пед. наук : 13.00.02. Київ, 2008. 45 с.
12. Мартинюк В. А. Інтерактивний проект як засіб стимулювання мовленнєвої діяльності студентів університетів : автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2009. 22 с.
13. Остапенко Н. М. Теоретичні і методичні засади формування лінгводидактичної компетентності у майбутніх учителів української мови і літератури : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.02 – Теорія та методика навчання (українська мова). Київ, 2010. 471 с.
14. Паламар Л. М. Функціонально-комунікативний принцип формування мовної особистості : автореф. дис. ... докт. пед. наук. Київ, 1997. 45 с.
15. Полторацька В. В. Формування комунікативної культури майбутнього вчителя в процесі його професійно-педагогічної підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Харків, 1997. 23 с.
16. Симоненко Т. Формування професійної мовнокомунікативної компетенції студентів філологічних факультетів : автореф. дис. ... доктора пед. наук : 13.00.02. Київ, 2007. 40 с.
17. Струганець Л. В. Культура української мови і мовна особистість учителя : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 1996. 22 с.
18. Тимченко І.І. Формування комунікативної культури студентів у процесі вивчення предметів гуманітарного циклу : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Харків, 2001. 20 с.
19. Цар І. О. Педагогічні технології формування індивідуального стилю професійної діяльності у майбутнього вчителя гуманітарного профілю : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Тернопіль, 2011. 21 с.

20. Яворська С. Т. Становлення і розвиток методики навчання української мови як науки (XVI–XX ст.) : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.02 – теорія і методика навчання (українська мова). Київ, 2005. 421 с.

Монографії

1. Бацевич Ф. Духовна синергетика рідної мови : лінгвофілософські нариси : монографія. К. : Академія, 2009. 192 с.
2. Бацуровська І. В. Освітньо-наукова підготовка магістрів в умовах масових відкритих дистанційних курсів : монографія. Херсон : Грінь Д. С., 2016. 514 с.
3. Вознюк О. В. Педагогічна синергетика : генеза, теорія і практика : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2012. 708 с.
4. Голуб Н. Б. Риторика у вищій школі : монографія. Черкаси : Брама-Україна, 2008. 400 с.
5. Гура О. І. Психолого-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: теоретико-методологічний аспект : монографія. Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2006. 332 с.
6. Жорнова О. І. Методична компетентність викладача ВНЗ : монографія. К. : ТОВ «НВП Інтерсервіс», 2013. 336 с.
7. Зайцева І. В. Мотивація учіння студентів : монографія / за ред. П. Г. Лузана. Ірпінь : Академія ДПС України, 2000. 196 с.
8. Заболотська О. О. Формування індивідуальності майбутніх учителів-словесників у професійній підготовці : монографія. Херсон : Айлант, 2006. 465 с.
9. Коваль В. О. Теоретичні і методичні засади формування професійної компетентності майбутніх учителів-філологів у вищих педагогічних навчальних закладах : монографія. Умань : ПП Жовтий О. О., 2013. 455 с.
10. Копусь О. А. Теоретичні засади формування фахової лінгводидактичної компетентності майбутніх магістрів-філологів у вищому навчальному закладі : монографія. Одеса : Вид-во ТОВ Лерадрук, 2012. 429 с.
11. Костікова І. І. Теоретико-методичні засади комп'ютерної лінгвометодики : монографія. Вінниця : Поділля 2000, 2007. 240 с.

12. Кучерук О. А., Голуб Н. Б., Горошкіна О. М., Караман С. О. Педагогічна риторика : історія, теорія, практика: монографія / за ред. О. А. Кучерук. Київ : КНТ, 2016. 258 с.
13. Кучерук О. А. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика : монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2011. 420 с.
14. Любашенко О. В. Лінгводидактичні стратегії: проектування процесу навчання української мови у вищій школі : монографія. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2007. 296 с.
15. Малихін О. В. Організація самостійної навчальної діяльності студентів вищих педагогічних закладів: теоретико-методологічний аспект : монографія. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2009. 307 с.
16. Микитюк О. М. Становлення та розвиток науково-дослідної роботи у вищих педагогічних закладах України (історико-педагогічний аспект) : монографія. Харків : «ОВС», 2001. 256 с.
17. Мовна особистість в освітньому просторі : монографія / за заг. ред. І. Д. Пасічника. Острог : Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2021. 270 с.
18. Нікітіна А. В. Педагогічний дискурс учителя-словесника : монографія. К. : Ленвіт, 2013. 338 с.
19. Овсієнко Л. М. Теоретичні основи навчання лінгвістики тексту студентів філологічних спеціальностей на засадах компетентнісного підходу : монографія. Київ : Інтерсервіс, 2017. 354 с.
20. Омельчук С. А. Навчання морфології української мови на засадах дослідницького підходу : теорія і практика : монографія. Київ : Генеза, 2014. 368 с.
21. Омельчук С. А. Сучасна українська лінгводидактика : норми в термінології і мовна практика фахівців : монографія. Київ : ВД «КиєвоМогилянська академія», 2019. 356 с.
22. Омельчук С. Бути чесним у навчанні й науці: експрес-курс з академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти навч. посібн. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 80 с.
23. Остапенко Н. М. Теорія і практика формування лінгвометодичних компетентностей у студентів філологічних факультетів ВНЗ : монографія. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю., 2008. 330 с.

24. Пехота О. М., Старєва О. М. Особистісно орієнтоване навчання: підготовка вчителя : монографія. Миколаїв : Ілліон, 2005. 272 с.
25. Плиско К. М. Принципи, методи і форми навчання української мови: теоретичний аспект. Харків : Основа, 1995. 240 с.
26. Попович А. С. Методика навчання стилістики майбутніх учителів української мови і літератури в закладах вищої освіти : монографія. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин Я. І., 2018. 376 с.
27. Рашкевич Ю. М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2014. 168 с.
28. Романченко А.П. Елітарна мовна особистість у просторі наукового дискурсу: комунікативні аспекти : монографія. Одеса : ОНУ, 2019. 541 с.
29. Рускуліс Л. Методична система формування лінгвістичної компетентності майбутніх учителів української мови у процесі вивчення мовознавчих дисциплін: монографія / за заг. ред. М. Пентилюк. Миколаїв: ФОП Швець В. М., 2018. 420 с.
30. Семенов О. М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури : монографія. Суми : ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2005. 404 с.
31. Семенюк Т. В., Антонова О.Є. Професійна підготовка майбутнього вчителя до педагогічної діяльності : монографія. Житомир : Житомирський держ. пед. ун-т, 2003. 192 с.
32. Сидоренко В. В. Підготовка вчителя української мови і літератури в системі післядипломної педагогічної освіти. Компетентнісний підхід у неперервній освіті : колективна монографія / за наук. ред. І. Г. Єрмакова. Донецьк : Каштан, 2012. С. 204–237.
33. Симоненко Т. В. Теорія і практика формування професійної мовно-комунікативної компетенції студентів філологічних факультетів : монографія. Черкаси, 2006. 371 с.
34. Стефаненко П. Дистанційне навчання у вищій школі : монографія. Донецьк : ДонНТУ, 2002. 400 с.
35. Теорія і практика організації самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів : монографія. Кол. авторів / ред.

проф. О. А. Коновала. Кривий Ріг : Книжкове видавництво Ки-
реєвського, 2012. 380 с.

36. Шляхова В. В. Українознавчі засади мовної освіти : моногра-
фія. Черкаси : Чабаненко Ю. А., 2010. 197 с.

Навчальні та навчально-методичні посібники, підручники

1. Аксьонова О. В. Практичні й семінарські заняття школі : навч.-метод. посібн. Київ : Либідь, 1998. 107 с.
2. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи : навч.-метод. посібн. для викладачів, аспірантів, студентів магістратури. Київ : Кондор, 2008. 272 с.
3. Аузіна М. О., Голуб Г. Г., Возна А. М. Система комплексної діагностики знань студентів : навч. посібн. Львів : Львівський банківський інститут НБУ, 2002. 38 с.
4. Бакум З. П., Свірська Ж. М. Педагогічна практика студентів-філологів у школі : навч.-метод. посібн. Кривий Ріг, 2002. 92 с.
5. Білоусенко П. І., Явір В. В. Проблемно-ситуативні завдання на уроках української мови : посібн. для вчителя. Київ : Освіта, 1992. 128 с.
6. Біляєв О. М. Лінгводидактика рідної мови : навч.-метод. посібн. Київ : Генеза, 2005. 180 с.
7. Бондар В. І. Дидактика : ефективні технології навчання студентів : навч. посібн. для викл. і студ. пед. навч. закл. та ун-тів. Київ : Вересень, 1996. 129 с.
8. Бутенко Н. Ю. Комунікативна майстерність викладача : навч. посібн. Київ : КНЕУ, 2005. 336 с.
9. Великожон В. А. Історія створення підручників з української мови : від давнини до 80-х років ХХ століття : наукове видання. Київ : НДПУ, 2008. 88 с.
10. Вища освіта України і Болонський процес : навч. посібн. / за ред. В. Г. Кременя. Тернопіль : Навчальна книга–Богдан, 2004. 384 с.
11. Вітвицька С. С. Онови педагогіки вищої школи : підручник за модульно-рейтинговою системою навчання. 2-ге вид. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 384 с.

12. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація : навч. посібн. К. : ВЦ «Академія», 2006. 256 с.
13. Глазунов С. В. Основи ораторського мистецтва та методики проведення навчальних занять : навч. посібн. Донецьк : РВВ ДНУ, 2001. 144 с.
14. Гончаров С. М. Інтерактивні технології навчання в кредитно-модульній системі організації навчального процесу : навч.-метод. посібн. Рівне : НУВГП, 2006. 172 с.
15. Горошкіна О. М., Нікітіна А. В., Попова Л. О. Крок до викладацької майстерності : Педагогічна практика в магістратурі : метод. рекомендації. Луганськ : Знання, 2006. 28 с.
16. Горошкіна О. М., Нікітіна А. В., Попова Л. О. Педагогічна практика студентів (Українська мова) : метод. рекомендації. Луганськ, 2003. 32 с.
17. Гришаєва О. В. Як провести майстер-клас : метод. посібн. Дніпропетровськ : НМЦПТО у Дніпропетровській області, 2012. 15 с.
18. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. К. : Академвидав, 2004. 334 с.
19. Дороз В. Ф. Методика викладання української мови у вищій школі : навч. посібн. К. : Центр учбової літератури, 2008. 176 с.
20. Європейський простір вищої освіти та Болонський процес : навч.-метод. посібн. / авт.-уклад. Т. М. Димань, О. А. Боньковський, А. Г. Вовкогон. Одеса : ОМА, 2017. 106 с.
21. Жалдак М. І. Мультимедійні системи як засоби інтерактивного навчання : посібн. / за ред. Ю. О. Жука. Київ : Педагогічна думка, 2012. 112 с.
22. Жовтобрюх В. Ф., Муромцева О. Г. Культура мови вчителя : курс лекцій. Харків : Гриф, 1998. 208 с.
23. Іваницька Н. Л. Алгоритми в практиці вивчення української мови : навч. посібн. Вінниця, 2010. 256 с.
24. Ільченко А. М., Шейко С. В. Вища освіта і Болонський процес : навч.-метод. посібн. Полтава : РВВ ПДАА, 2014. 316 с.
25. Інформаційно-комунікаційні технології в педагогічній освіті : навч. посібн. / за наук. ред. О. М. Пехоти, Т. В. Тихонової. Миколаїв : Іліон, 2013. 252 с.

26. Князян М. О. Самостійно-дослідницька діяльність майбутнього педагога : структура, функції, засоби активізації : навч. посібн. Ізмаїл : Сміл, 2006. 136 с.
27. Когут О. І. Інноваційні технології навчання української мови і літератури : навч. посібн. Тернопіль : Астон, 2005. 204 с.
28. Коротєєва-Камінська В. О. Викладання української мови та українознавства у вищих навчальних закладах (історичний аспект) : навч. посібн. Київ : Професіонал, 2006. 304 с.
29. Кульбаська О. В., Кардашук О. В. Крок у професію. Методика викладання української мови : навч. посібн. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2017. 256 с.
30. Кульбаська О. В. Крок у професію. Щоденник-звіт із асистентської практики магістрантів-філологів : навч. посібн. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 160 с.
31. Кучеренко І. А., Мамчур Л. І. Українська мова : шляхи розвитку професійної мовнокомунікативної компетентності : навч. посіб. для студ. Умань : Софія, 2010. 139 с.
32. Кучерук О. А. Самостійна робота студентів з методики української мови : метод. посіб. Житомир : Поліграфічний центр ЖДПУ, 2001. 91 с.
33. Любар О. О., Стельмахович М. Г., Федоренко Д. Т. Історія української школи і педагогіки : навч. посібн. Київ : Знання, 2003. 450 с.
34. Любашенко О. В. Українська мова. Активні методи і форми навчання у вищій школі : навч. посібн. Вид. 3-є. Ніжин : ТОВ «Гідромакс», 2007. 144 с.
35. Маленицька О. А. Методика викладання української мови в середній і вищій школі : тестові завдання [навч.-метод. посібн. для студ. вищих навч. закладів]. Луцьк : ВежаДрук, 2014. 280 с.
36. Мацько Л. І., Денискіна Г. О. Українська мова (теорія і практика) : навч. посібн. Тернопіль : Підручники і посібники, 2011. 272 с.
37. Мацько Л. І. Українська мова в освітньому просторі : навч. посібн. для студ.-філологів освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр». Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 607 с.

38. Мачинська Н. І., Стельмах С. С. Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі : навч.-метод. посібн. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 180 с.
39. Мельничайко О. Рідна мова. Комунікативні вправи : навч. посіб. Тернопіль : Навчальна книга–Богдан, 2004. 48 с.
40. Методичні рекомендації до курсу «Методика викладання української мови у ВНЗ» / уклад. І. В. Волкова, О. Ф. Мінкова. Мелітополь : ФОП Однорог Т.В., 2019. 72 с.
41. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес : матеріали до першої лекції / уклад. М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, К. М. Левківський, Ю. В. Сухарніков; відп. ред. М. Ф. Степко. Київ: Вид-во НМЦВО МОНУ, 2004. 24 с.
42. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі : навч. посібн. К. : Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
43. Нищета В. А. Технологія життєтворчих проєктів на уроках української мови та літератури : навч. посібн. Харків : Основа, 2009. 153 с.
44. Нікітіна А. В. Українська лінгвометодика для магістрантів : навч.-метод. посібн. Старобільськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2015. 375 с.
45. Новікова Л. М. Тренінг як засіб активізації навчання у вищій школі : науково-метод. посібн. Павлоград : ЗДІЕУ, 2008. 110 с.
46. Огієнко І. Рідна мова в українській школі. Замітки з методики рідної мови. Київ : Книгарня Є. Черепівського, 1918. 32 с.
47. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
48. Педагогічна практика в системі професійної підготовки вчителів української мови та літератури / за ред. Г. І. Дідук. Тернопіль : Підручники і посібники, 2007. 144 с.
49. Пентиліук М. І., Окуневич Т. Г. Методика навчання української мови у таблицях і схемах : навч. посібн. К. : Ленвіт, 2006. 134 с.
50. Пентиліук М. І., Олексенко В. П., Гайдасенко І. В., Окуневич Т. Г. Навчальної науково-дослідна робота студентів-філологів : навч.-метод. посібн. для студентів. Вид. 2-е, переробл. й доповн. Херсон : Айлант, 2020. 158 с.

51. Пехота О. М., Кіктенко А. З., Любарська О.М. Освітні технології : навч.-метод. посібн. Київ : А.С.К., 2011. 256 с.
52. Підласий І. П. Продуктивний педагог. Настільна книга вчителя. Харків : Вид. група «Основа», 2009. 360 с.
53. Подлевська Н. В. Методика викладання сучасної української літературної мови у вищому навчальному закладі : методичні рекомендації до вивчення дисципліни для студ. спец. «Українська мова та література» (ОКР «магістр»). Хмельницький : ХНУ, 2013. 151 с.
54. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: Теорія, практика, досвід : метод. посібн. Київ : АСК, 2002. 135с.
55. Потапенко О. І., Потапенко Г. І., Кожуховська Л. П. Інноваційні технології навчання методики української мови у вищих навчальних закладах та середніх освітніх закладах : навч. посібн. Київ : Міленіум, 2006. 142 с.
56. Приходько Т. П. Вступ до викладацької діяльності : навч.-метод. рекомендації для магістрантів. Дніпропетровськ, 2009. 92 с.
57. Семеног О. М. Етнолінгвістична культура вчителя : навч. посібн. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. 188 с.
58. Семеног О. М. Організація науково-дослідної роботи студентів філологічних факультетів педагогічних університетів : навч. посібн. Київ – Глухів : РВВ ГДПУ, 2002. 96 с.
59. Семеног О. М., Базиль Л. О., Дятленко Т. І. Фахова практика вчителя-словесника : навч. посібн. Луганськ : Ноулідж, 2011. 496 с.
60. Семеног О. М., Дейниченко Н. П. Методика викладання української мови у вищій школі : навч. посібн. Суми : СУМДПУ, 2012. 216 с.
61. Семеног О. М., Дейниченко Н. П. Методика викладання української мови у вищих навчальних закладах : навч. посібн. 2-ге вид., перероб. та доп. Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2014. 220 с.
62. Семеног О., Грищенко О. Інтегративні основи розвитку педагогічної майстерності вчителя гуманітарних дисциплін : навч. посібн. Київ, 2015. 217 с.

63. Сидоренко В. В. Шляхи удосконалення професійної компетентності учителя української мови та літератури в умовах особистісно орієнтованого навчання : навч.-метод. посібн. Донецьк : Каштан, 2008. 193 с.
64. Сікорський П. І. Кредитно-модульна технологія навчання : навч. посібн. Київ : Європейський університет, 2004. 127 с.
65. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2005. 239 с.
66. Софій Н., Кузьменко В. Про сто і один метод активного навчання : посібн. К. : Крок за кроком, 2003. 116 с.
67. Струганець Л. В. Мовнокомунікативна компетентність учителя-лідера : навч. посібн. К. : ПРІОРИТЕТИ, 2016. 32 с.
68. Таран М. В. Вебінар – сучасна форма навчання та спілкування : методичні рекомендації. Запоріжжя, 2018. 34 с. URL: http://nmc-pto.zp.ua/wp-content/uploads/2015/04/04_Taran-M.V.-Vebinar-----suchasna-forma-navchannya-ta-spilkuвання-2018.pdf
69. Туранов Ю. О., Трусський В. І. Науково-дослідна робота в закладах освіти: метод. посібн. Тернопіль : АСТОН, 2001.
70. Українська педагогіка в персоналіях : навч. посібн. у 2-х т. / за ред. О.В. Сухомлинської. Київ : Либідь, 2005. Т. 1. 624 с.; Т. 2. 552 с.
71. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посібн. Київ : «Академвидав», 2006. 352 с. (Альма-матер).
72. Фіцула М. М. Вступ до педагогічної професії : навч. посібн. 2-е вид. Тернопіль : Навчальна книга–Богдан, 2003. 136 с.
73. Христіанінова Р. О., Крижко О. А., Павлик Н. В., Попова О. І., Юносова В. О. Українська мова та методика її вивчення у вищій школі : навч.-метод. комплекс для магістрантів. Донецьк : Юго-Восток, 2007. 292 с.
74. Щербань П. М. Активні методи підготовки майбутніх учителів : навч. посіб. К. : Знання, 1988. 48 с.
75. Щербань П. М. Навчально-педагогічні ігри у вищих навчальних закладах : навч. посіб. К. : Вища школа, 2004. 207 с.
76. Ягоднікова В. В. Інтерактивні форми і методи навчання у вищій школі : навч.-метод. посібн. Київ : ДП «Вид. дім „Персонал”», 2011. 70 с.

Фахові наукові статті

1. Бабич Н. Д. Психологічні умови викладання і вивчення української мови. *Українська мова і література в школі*. 1990. № 8. С. 26–31.
2. Бадер В. І. Електронна лінгводидактика: стан і перспективи. *Education and Pedagogical Sciences (Освіта та педагогічна наука)*. Луганськ, 2012. № 2 (151). С. 34–43. URL: <http://299pedagogicaljournal.luguniv.edu.ua/archive/2012/N2/index.htm>
3. Бакум З. Проектні технології в підготовці вчителів-словесників. *Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. Кривий Ріг, 2015. Вип. 13. С. 412–419. (Серія «Філологічні студії»).
4. Бакум З. Текстоцентризм у сучасній системі принципів навчання української мови. *Педагогічні науки : збірник наукових праць*. Вип. 47. Херсон : ХДУ, 2006. С. 85–91.
5. Бакум З. П. Модернізація методів навчання української мови. *Складні питання вузівського курсу української мови : зб. наук. праць*. Кривий Ріг, 2002. С. 6–10.
6. Барабаш І. Формування професійної мовно-літературної компетентності майбутніх учителів-філологів як педагогічна проблема. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2014. № 10 (Ч. 1). С. 152–157.
7. Безпалько О. В. Тренінг як інноваційна форма соціально-педагогічної роботи. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2004. № 1. С. 22–28.
8. Беляєв О. М. Становлення і розвиток методики мови. *Українська мова і література в школі*. 1977. № 11. С. 51–63.
9. Біляєв О. Вправи в навчанні мови. *Українська мова і література в школі*. 2004. № 6. С. 2–6.
10. Біляєв О. Доказова розповідь та евристична бесіда у навчанні мови. *Українська мова і література в школі*. 2003. № 8. С. 2–5.
11. Біляєв О. Методика мови як наука. *Дивослово*. 2002. № 11. С. 20–24, 49–50.
12. Біляєв О. Спостереження над мовою як метод навчання. *Українська мова і література в школі*. 2004. № 3. С. 2–5.

13. Біляєв О. М. Лінгводидактика: становлення і розвиток. *Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992–2002* : збірник наукових праць до 10-річчя АПН України / голов. ред. В. Г. Кремень]. Харків : ОВС, 2002. Ч. 1. С. 310–322.
14. Біляєв О. М. Проблема методів у навчанні мови. *Українська мова і література в школі*. 1980. № 10. С. 57–67.
15. Боднар С. Термінологічний аналіз понять «компетенція» і «компетентність» у педагогіці : сутність та структура. *Освіта і управління*. 2007. Т. 10. № 2. С. 95–99.
16. Бондаренко Г. Метод проектів як засіб удосконалення методичної компетентності майбутніх учителів української мови та літератури. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. № 24 (259), грудень 2012. Ч. 2. С. 102–110. (Серія «Педагогічні науки»).
17. Бондарчук Ю., Чуйко Г., Чуйко Н. Удосконалення форм і методів навчання відповідно до Болонського процесу. *Вища школа*. 2005. № 2. С. 35–41.
18. Васюк О., Майданюк Н. Організація контролю навчання студентів : завдання, функції, види, форми, методи контролю. *Вісник Книжкової палати*. 2009. № 5. С. 27–29.
19. Вітвицька С. С. Професіограма як модель магістра освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2010. № 8 (10). С. 212–225.
20. Володько В. М. Іванова Т. В. Самостійна навчально-пізнавальна діяльність як один із методів розвитку творчих здібностей студентів. *Вища і середня педагогічна освіта* : науково-метод. збірник. Київ : Вища школа, 1993. Вип. 16. С. 56–62.
21. Волосова О. Культурно-освітня ситуація в країні й викладання української мови у вищій школі. *Українська мова і література в школі*. 2005. № 6. С. 36–39.
22. Волосова О. Культурно-освітня ситуація в країні й викладання української мови у вищій школі. *Українська мова та література в школі*. 2005. № 6. С. 36–39.
23. Гайдаєнко І. В., Кузьменко В. В., Окуневич Т. Г. Діяльність наукової школи М. І. Пентилюк. *Таврійський вісник освіти* : науково-методичний журнал. 2014. № 2. С. 236–235.

24. Глуховцева К. Д. Засади вивчення державної мови у вищих навчальних закладах. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2012. № 22. С. 175–181. (Серія : Педагогічні науки).
25. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду. *Вища освіта України*. 2008. № 3. С. 23–30.
26. Головань М. С. Компетенція та компетентність: порівняльний аналіз понять. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2011. № 8 (18). С. 224–234.
27. Голуб Н. Метод проектів у навчанні української мови. *Українська мова і література в школі*. 2013. № 8. С. 15–19.
28. Голуб Н. Б. Термінологічна система української лінгводидактики: особливості становлення і проблеми функціонування. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Острого : Вид-во НаУОА, 2017. Вип. 68. С. 104–108. (Серія «Філологічна»).
29. Горіна Ж. Д. Мовленнєвий портрет особистості майбутнього словесника. *Вісник Глухівського державного педагогічного університету*. Глухів : ГДПУ, 2009. Вип. 13. С. 40–46. (Серія : Педагогічні науки).
30. Горіна Ж. Лінгвокреативність у мовленнєвій репрезентації елітарної мовної особистості. *Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка*. 2011. № 15 (226). С. 94–102. (Серія : Педагогічні науки).
31. Горошкіна О. Лінгводидактичні засади викладання курсу «Методика викладання лінгвістичних дисциплін» у магістратурі. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. № 24 (259), грудень 2012. Ч. 2. С. 119–127. (Серія : Педагогічні науки).
32. Горошкіна О. М. Лекція як форма навчання методики української мови. *Теорія и технологія обучения филологическим дисциплинам в вузе и школе: коллективная монография / под ред. М. И. Лапенко, И. Н. Авдеевой*. Белгород-Севастополь-Харьков: ООО «Щедрая усадьба плюс», 2013. С. 223–240.

33. Горошкіна О. Оновлення змісту методичної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури до реалізації компетентнісного підходу. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського*. 2019 . № 4 (67). С. 51–56. (Серія : Педагогічні науки).
34. Горошкіна О., Караман О. Формування креативності майбутніх учителів української мови як лінгводидактична проблема. *Українська мова і література в школах України*. 2014. № 12. С. 29–33.
35. Грабовська С. Л. Інтерактивне навчання у вузі : проблеми і перспективи. *Вісник Львівського університету*. 2004. Вип. 15(4.2). С. 171–176. (Серія педагогічна).
36. Гура О. І. Професіограма викладача вищого навчального закладу як основа його професійної підготовки. *Соціальні технології. Актуальні проблеми теорії і практики : міжнарод. межвуз. сб. науч. работ*. 2007. Вып. 36. С. 83–92.
37. Дика Н. М. Мовна особистість: міждисциплінарний аспект. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка* : зб. наук. праць. 2017. № 27. С. 4–8.
38. Дмитровський Є. М. Методика мови на Україні в дожовтневий період. *Методика викладання української мови і літератури*. Київ, 1968. Вип. 3. С. 160–175.
39. Донченко Т. До проблеми методів навчання української мови. *Українська мова і література в школі*. 2005. № 7. С. 2–5.
40. Донченко Т. Інтеграція системно-описового, функціонально-стилістичного і комунікативно-діяльнісного підходів до вивчення української мови. *Українська мова і література в школі*. 2005. № 2. С. 5–11.
41. Донченко Т. Організація самостійної роботи студентів з методики навчання української мови. *Українська мова і література в школі*. 2009. № 5. С. 40–43.
42. Донченко Т. К. Про концепцію вивчення рідної мови. *Українська мова і література в школі*. 1993. № 1. С. 3–4.
43. Драч І. Самостійна робота студентів вищих навчальних закладів як важливий елемент сучасної підготовки фахівців. *Нові*

- технології навчання*: наук.-метод. зб. Київ : Наук.-метод. центр вищої освіти, 2004. Вип. 37. С. 86–90.
44. Єрмоленко С. Нові підходи у вивченні простого речення (вища школа). *Українська мова і література*. 2005. № 2. С. 54–58.
 45. Єрмоленко С. Синергетика на заняттях із синтаксису у ВНЗ. *Українська мова і література*. 2006. № 3. С. 49–54.
 46. Єрмоленко С. Формування комунікативної компетентності у лінгводидактиці. *Українська мова і література*. 2007. № 3. С. 43–476.
 47. Загороднова В. Ф. Методика викладання української мови у вищих навчальних закладах як навчальна дисципліна. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Київ, 2013. Вип. 20. С. 92–96. (Серія 16 : Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_016_2013_20_24
 48. Златів Л. М. Комп'ютерна лінгводидактика у викладанні мовознавчих дисциплін для студентів-філологів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Острог, 2014. Вип. 29. С. 116–120. URL: https://psj.oa.edu.ua/articles/2014/n29-ua/Zlatic_NZ_Vyp_29.pdf
 49. Іваницька Н. Л. Сучасні тенденції розвитку мовної освіти в Україні. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Вінниця, 2015. Вип. 44. С. 24–28. – (Серія: Педагогіка і психологія).
 50. Караман С. О. Упровадження педагогічних інновацій у сферу і практику професійної підготовки вчителя-словесника. *Вісник Львівського університету*. Львів : Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. Вип. 50. С. 87–97. (Серія філологічна).
 51. Копусь О. Упровадження сучасних підходів у фахову підготовку майбутніх магістрів-філологів. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. № 24 (259), грудень 2012. Ч. 2. С. 139–149. (Серія : Педагогічні науки).
 52. Копусь О. А. Зміст та організація процесу формування фахової лінгвометодичної компетентності майбутніх магістрів філології. *Науковий вісник Донбасу*: електр. наук. вид-ня.

2012. № 1 (17). URL: <http://alma-maler.liigunlv.ediiaua/mega/IneR/elect v/NN 17/ 12koammf.pdf>
53. Корицька Г. Особливості навчання української мови учнів в умовах розвитку електронної лінгводидактики. *Українська мова і література в школі*. 2016. № 1. С. 14–17.
54. Космеда Т. Елітарність педагогічного дискурсу викладача вищої школи. *Вісник Львівського ун-ту*. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. Вип. 50. С. 98–104. (Серія філологічна).
55. Котлярова О. О. Сучасні підходи до організації контролю навчальної діяльності студентів вищих навчальних закладів України. *Науковий вісник Донбасу*. 2013. № 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2013_3_16
56. Кравець Л. В. Мовна особистість сучасного українського науково-педагогічного простору. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова* / за ред. акад. Л.І. Мацько. Вип. 5. Київ : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. С. 37–42. Серія 08. Філологічні науки (мовознавство і літературознавство) URL : <http://enpuir.npu.edu.ua:8080/bitstream/handle/123456789/6953/Kravec.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
57. Кратасюк Л. Інтерактивні методи навчання : лінгводидактичні засади. *Дивослово*. 2004. № 10. С. 2–11.
58. Кузнецова Г. Інтерактивний методичний колоквиум як засіб формування вчителя-словесника. *Дивослово*. 2006. № 11. С. 32–36.
59. Куляс П. Лінгвістична компетентність науковця і педагога : знати тенденції в житті мови. *Вища освіта України*, 2005. № 1. С. 85–92.
60. Кучерук О., Караман С., Караман О., Віннікова Н. Використання ІКТ для формування фахових компетентностей у майбутніх учителів української мови і літератури. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2019. Т. 71. С. 196–214. URL: https://www.researchgate.net/publication/334246454_VIKORISTANNA_IKT_DLA_FORMUVANNA_FANOVIN_KOMPETENTNOSTEJ_U

МАЙБУТНІЙ_УЧИТЕЛІВ_УКРАЇНСЬКОЇ_МОВИ_І_ЛІТЕРАТУРИ

61. Кучерук О. А., Караман С. О., Караман О. В. Науково-освітні електронні бібліотеки у фаховій підготовці майбутніх учителів-словесників. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2018. Т. 65. № 3. С. 152–165. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2018_65_3_14
62. Левшин М. М. Впровадження компетентнісного підходу до навчання у ВНЗ : реалії та перспективи. *Реалізація Європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій школі України* : матеріали методологічного семінару. Київ : Педагогічна думка, 2009. С. 217–224.
63. Луговий В. І. Європейська концепція компетентнісного підходу у вищій школі та проблеми її реалізації в Україні. *Реалізація Європейського досвіду компетентнісного підходу у вищій школі України* : матеріали методологічного семінару. Київ : Педагогічна думка, 2009. С. 3–18.
64. Луговий В. І. Компетентності та компетенції : поняттєво-термінологічний дискурс. *Вища освіта України*. № 3 (додаток 1). 2009. Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». Київ : Гнозис, 2009. С. 8–14.
65. Лузан Л. Характеристика та особливості професійної компетентності вчителів-словесників. *Українська мова і література в школі*. 2014. № 8. С. 54–57.
66. Любашенко О. В. Навчання української мови на засадах суб'єктно-діяльнісного підходу. *Вища освіта України* : Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». Рівне : РДГУ, 2007. Т. 3. С. 146 –150.
67. Любашенко О. В. Навчання української мови як співдіяльність. *Українська мова і література в школі*. 2006. №2. С. 4–8.
68. Любашенко О. В. Позитивна мотивація студентів як основа побудови стратегій вивчення української мови у вищому навчальному закладі. *Педагогічний пошук* : науково-методичний вісник. 2007. №1. С. 68–71.

69. Любашенко О. В. Українська мова як мова навчання та дисципліна у вищій школі (історико-культурологічний аспект). *Українська мова і література в школі*. 2006. № 7. С. 39–42.
70. Малихін О. В. Ієрархія компетентностей сучасного педагога. *1025-річчя історії освіти в Україні: традиції, сучасність та перспективи*: матеріали Міжнародної наук. конф. Київ : Київський університет ім. Б. Грінченка, 2014. С. 65–75.
71. Марущак О. М. Поняття компетентності у педагогічній діяльності. *Креативна педагогіка* : наук.-метод. журнал. Житомир, 2016. Вип. 11. С. 97–108.
72. Масальський В. І., Біляєв О. М. Основні етапи розвитку радянської методики української мови. *Методика викладання української мови і літератури*. Київ, 1968. Вип. 5. С. 3–18.
73. Мацько Л. Аспекти мовної особистості у проспекції педагогічного дискурсу. *Дивослово*. 2006. № 7. С. 2–4.
74. Мацько Л. Українська мова у вищій школі України. *Дивослово*. 1996. № 11. С. 24–26.
75. Мацюк В. В. Контроль результатів навчальних досягнень студентів: історія, теорія, практика. URL: <http://vuzlib.com/content/view/382/84>
76. Михнюк М. Майстер-клас як форма обміну передовим педагогічним досвідом. *Професійно-технічна освіта*. 2014. № 2. С. 49–51. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/166015/1/мастерклас%20статья%20ПТО%202014.pdf>
77. Нікітіна А. В. Комп'ютерні засоби створення лінгводидактичного архіву майбутнього вчителя-словесника. *Науковий вісник Донбасу* : електр. наук. вид-ня. 2009. № 2 (8). URL: http://alma-mater.luguniv.edu.ua/magazines/elect_v/NN8/09navamv.pdf
78. Нікітіна А. В. Мультимедійні засоби навчання української мови в педагогічному дискурсі. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2008. № 21 (160). С. 217–222. (Серія «Педагогічні науки»).
79. Нікітіна А. В. Ознайомлення студентів-філологів з основними поняттями педагогічного дискурсу. *Науковий вісник Донбасу* : електр. наук. вид-ня. 2010. № 1 (10). URL: http://alma-mater.luguniv.edu.ua/magazines/elect_v/NN10/10yovspd.pdf

80. Нікітіна А. В. Характеристика національно-мовної особистості вчителя-словесника. *Наукові праці Вищого навчального закладу «Донецький національний технічний університет»*. Красноармійськ : ДВНЗ «ДонНТУ», 2015. Вип. 2 (17). С. 91–97. Серія: «Педагогіка, психологія і соціологія». URL: <http://hdl.handle.net/123456789/300>
81. Овчарук О. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти. *Стратегія реформування освіти в Україні : рекомендації з освітньої політики*. Київ : К.І.С., 2003. С. 13–43.
82. Омельчук С. «Підхід до навчання» як базова категорія сучасної лінгводидактичної науки. *Українська мова і література в школі*. 2013. № 2. С. 2–7.
83. Омельчук С. Основні аспекти мовленнєво-методичної компетентності вчителя-словесника. *Дивослово*. 2012. № 5. С. 13–18.
84. Остапенко Н. Особливості технології дидактичної гри у системі підготовки магістрів-філологів ВШ. *Українська мова і література в школі*. 2003. № 4. С. 55–58.
85. Остапенко Н. Лінгводидактичні компетентності як основа професійно-педагогічної діяльності майбутніх вчителів-філологів. *Українська мова і література*. 2006. № 4. С. 44–48.
86. Остапенко Н. Місце моделювання як методу навчання в педагогічному проектуванні (на матеріалі лінгвометодики вищої школи). *Українська мова і література в школі*. 2004. № 6. С. 41–46.
87. Остапенко Н. І. Компетентнісний підхід до навчання української мови та його складники. *Українська мова і література в школі*. 2012. № 1. С. 51–53.
88. Пентиліук М. Компетентнісний підхід до формування мовної особистості в євроінтеграційному контексті. *Українська мова і література в школі*. 2010. № 2. С. 3–5.
89. Пентиліук М. Мовна особистість майбутнього вчителя-словесника в контексті професійної підготовки. *Збірник наукових праць Уманського держ. пед. ун-ту ім. Павла Тичини* / гол. ред. М. Т. Мартинюк. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2014. Ч. 2. С. 290–297.
90. Пентиліук М. Наукові засади комунікативної спрямованості у

- навчанні рідної мови. *Українська мова і література в школі*. 1999. № 3. С. 8–10.
91. Пентилюк М. Професійна підготовка студентів-філологів : засвоєння лінгводидактичної термінології. *Дивослово*. 2005. № 11. С. 21–24.
92. Пентилюк М. І. Когнітивно-комунікативна модель удосконалення професійної культуромовної компетентності студентів філологічного профілю. *Наукові записки*. Острог : Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2013. Вип. 40. С. 157–162. (Серія «Філологічна»).
93. Пентилюк М. І. Розвиток української лінгводидактики в контексті державного стандарту базової і повної освіти в Україні. *Вісник Львівського університету*. Львів, 2010. Вип. 50. С. 123–130. (Серія : Філологічні науки).
94. Примакова В. В., Ткаченко В. І. Роль мовної освіти в розвитку особистості. *Педагогічний альманах* : збірник наукових праці / ред. кол. : В.В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон : КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2018. Вип. 38. С. 17–21.
95. Радченко М. І., Голубева М. О., Бахтіярова Х. Ш. Засоби активізації пізнавальної діяльності студентів на лекціях. *Наукові записки НаУКМА. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота*. 2015. Т. 175. С. 29–32. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8846/Radchenko_Zasoby_aktyvizatsii_piznavalnoi.pdf
96. Рожило Л. П. Надбання методики мови за п'ятиріччя. *Українська мова і література в школі*. 1971. № 3. С. 1–6.
97. Романченко А. П. Елітарна мовна особистість: критерії виокремлення. *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*. 2019. № 3. С. 219–222.
98. Рускуліс Л. Теоретичні засади організації практичних форм роботи у вишах в системі лінгводидактичної підготовки майбутніх учителів української мови. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка* : зб. наук. праць. Луганськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011. № 15 (226). Ч. І. С. 130–138. (Серія «Педагогічні науки»).

99. Рускуліс Л. Види самостійної підготовки майбутнього вчителя української мови в методичній системі. *Педагогічні науки* : зб. наук. праць. Херсон : ХДУ, 2017. Вип. LXXVIII. Т. 1. С. 83–88.
100. Рускуліс Л. Інтерактивні технології – один зі шляхів удосконалення комунікативної компетенції майбутніх учителів української мови. *Педагогічні науки* : зб. наук. праць. Херсон : ХДУ, 2012. Вип. 61. С. 307–312.
101. Рускуліс Л. Компетентнісний підхід до формування мовної особистості майбутнього вчителя української мови. *Проблеми сучасної педагогічної освіти* : зб. статей. Ялта : РВВ КГУ, 2012. Вип. 36. Ч. 1. С. 10–17. (Серія «Педагогіка і психологія»).
102. Рускуліс Л. Лекція у системі лінгводидактичної підготовки вчителя української мови. *Педагогічні науки* : зб. наук. праць. Херсон : ХДУ, 2011. Вип. 58. Ч. 2. С. 192–198.
103. Рускуліс Л. Методологічна сутність категорії «лінгвістична компетентність» у сучасному освітньому просторі. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського* : зб. наук. праць / за ред. проф. Тетяни Степанової. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2018. № 1 (60), лютий. С. 228–232. (Серія «Педагогічні науки»).
104. Рускуліс Л. Ознайомлення із національно-культурною специфікою мовленнєвого етикету українців у процесі вивчення фахових дисциплін майбутніми вчителями української мови (практичний аспект). *Педагогічний дискурс*: зб. наук. праць / гол. ред. І. М. Шоробура. Хмельницький : ХГПА, 2012. Вип. 13. С. 336–341.
105. Рускуліс Л. Професійна компетентність майбутнього вчителя української мови як лінгводидактична проблема. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського* : зб. наук. праць. Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2013. Вип. 1.42 (95). С. 222–226. (Серія «Педагогічні науки»).
106. Рускуліс Л. Роль текстоцентричного підходу у процесі підготовки вчителя української мови. *Педагогічні науки* : зб. наук. праць. Херсон : ХДУ, 2013. Вип. 63. С. 317–323.

107. Рускуліс Л. Шляхи організації самостійної роботи в системі підготовки учителів української мови. *Електронне наукове видання «Науковий вісник Донбасу»*. Луганськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», № 2 (22), 2013. (Серія «Педагогічні науки»). URL: http://nvd.luguniv.edu.ua/archiv/NN22/13_rlvuum.pdf (дата звернення 22.06.2018).
108. Рускуліс Л. В. Лекція за способом викладу навчального матеріалу в системі підготовки майбутнього вчителя української мови. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка* / гол. ред. Носко М. О. Ніжин : ТОВ «Десна Поліграф», 2016. Вип. 140. С. 263–268. (Серія «Педагогічні науки»).
109. Рускуліс Л. В. Мовна картина світу : лінгвістичний і лінгводидактичний аспект. *Українознавчий вимір у сучасній науці: гуманітарний аспект* : матер. IV Всеукр. наук.-практ. конф. Миколаїв : МНАУ, 2018. С. 19–22. URL: <https://www.mnau.edu.ua/abstracts/abstracts2018-04-13.pdf> (дата звернення: 22.06.2018).
110. Рускуліс Л. В. Семінар у методичній системі підготовки майбутнього вчителя української мови. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету* : зб. наук. праць. Бердянськ : БДПУ, 2017. Вип. 3. С. 214–220. (Серія «Педагогічні науки»).
111. Семеног О. Мовна особистість учителя в соціокультурній парадигмі XXI століття. *Професійна освіта : педагогіка і психологія: польсько-український щорічник* / за ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. Ченстохова-Київ, 2007. Вип. ІХ. С. 323–332.
112. Семеног О. Академічна лекція як професійний комунікативний феномен. *Естетика і етика педагогічної дії* : зб. наук. праць. Київ, Полтава : ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2011. Вип. 1. С. 113–121.
113. Семеног О. Лекція у вищій школі : традиції і сучасні підходи. *Вересень* : науковий часопис. 2011. Спецвипуск. Т. 2. С. 95–101.
114. Семеног О. Ціннісні пріоритети фахової практики у вищій школі. *Українська мова і література в школі*. 2005. № 5. С. 35–38.

115. Сидоренко В. В. Модель професійної компетентності вчителя української мови і літератури в контексті впровадження компетентнісно зорієнтованого підходу. *Наукова скарбниця освіти Донеччини*. 2011. № 1. С. 72–77.
116. Сидоренко В. В. Сучасний учитель української мови і літератури як агент соціокультурних змін : інноваційні ролі і функції в післядипломному просторі. *Materiály VIII mezinárodní vědeckopraktická konference «Dny vědy-2012» (27 března-05dubna 2012 roku)*. Díl 31. Pedagogika : Praha. Publishing House «Education and Science» s.r.o. S. 33–36.
117. Сидоренко О. Л. Освітній простір вищого навчального закладу як визначальний чинник формування фахівця нового типу. *Педагогіка і психологія*, 2002. № 3. С. 98–100.
118. Сидорчук Н. Г. Порівняльний аналіз понять «компетенція» та «компетентність» як складних психолого-педагогічних феноменів. *Проблеми освіти* : зб. наук. пр. Спецвипуск. Вінниця–Київ, 2015. С. 78–81.
119. Симоненко Т. Базова система вправ у роботі над розвитком професійно-комунікативних умінь студентів-філологів. *Українська мова та література*. 2005. № 7. С. 40–43.
120. Симоненко Т. Ефективні форми та засоби контролю в роботі над формуванням професійної комунікативної компетенції студентів-філологів. *Українська мова і література в школі*. 2004. № 5. С. 51–54.
121. Симоненко Т. Лінгводидактичні засади формування професійної комунікативної компетенції студентів філологічних факультетів. *Українська мова і література в школі*. 2006. № 6. С. 38–41.
122. Симоненко Т. Реалізація у ВНЗ основних принципів навчання мови. *Українська мова і література в школі*. 2002. № 8. С. 53–55.
123. Симоненко Т. Система основних методів та прийомів у процесі формування професійно-комунікативної компетенції студентів філологічних факультетів. *Рідна школа*. 2005. № 7. С. 29–31.

124. Симоненко Т. Типологія навчальних текстів у структурі сучасного уроку рідної мови. *Українська мова і література в школі*. 2006. № 2. С. 50–53.
125. Симоненко Т. В. Організація науково-дослідницької роботи майбутніх учителів-словесників у вищих навчальних закладів. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2010. № 22 (209). Ч.1. С. 79–85. (Серія «Педагогічні науки»).
126. Симоненко Т. В. Наукове обґрунтування пріоритетних принципів у роботі над формуванням професійної комунікативної компетенції студентів-філологів. *Рідна школа*. 2006. №7. С. 44–47.
127. Синельникова Л. Н. Комплекс професійних компетенцій у проекції на особистість філолога ХХІ століття. *Освіта Донбасу*. № 1 (144). 2011. С. 109–117.
128. Скар О. Модернізація форм і методів навчання студентів у контексті кредитно-модульної системи. *Вища школа*. 2006. № 3. С. 33–45.
129. Скуратівський Л. До лінгводидактики, зорієнтованої на формування духовної мовної особистості. 1997. № 9. С. 52–53.
130. Стельмахович М. Етнопедagogічні основи методики української мови. *Дивослово*. 1993. № 5–6. С. 19–23.
131. Степанишин Б. Слово на захист методики. *Українська мова і література в школі*. 1998. № 1. С. 125–126.
132. Стражнікова І. В. Воркшоп як форма практико-орієнтованого навчання у закладах вищої освіти УКРАЇНИ. *Матеріали V Всеукраїнської (заочної) науково-практичної конференції «Педагогічні інновації в освітньому просторі сучасного закладу вищої освіти»* (12 березня 2021 року) : збірник тез / за заг. ред. д. екон. н., проф. Охріменка І. В. Київ : ККІБП, 2021. С. 85–87.
133. Струганець Л. Поняття «мовна особистість» в україністиці. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/110242/22-Struhanets.Pdf?sequence=1> (дата звернення: 22.06.2018).

134. Тарасова О. Інтерактивні методи навчання як засіб активізації пізнавальної діяльності студентів під час лекційних занять. URL: <http://www.psyh.kiev.ua>.
135. Темник Г. Д. Світова та українська лінгводидактика : досвід онлайнового навчання. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2013. Вип. 39. С. 276–279. (Серія «Філологічна»). URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nznuoaf_2013_39_86.pdf
136. Хижняк І. Класифікація засобів електронної лінгвометодики для ВНЗ. *Професіоналізм педагога: теоретичні і методичні аспекти*. 2016. № 3. С. 213–222. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/prptma_2016_3_24
137. Хижняк І. Українська електронна лінгвометодика : історико-термінологічний екскурс. *Вища освіта України*. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. № 3 (додаток 2). Т. 1. С. 146–150.
138. Хом'як І. Мовленнєва компетентність викладача вищої школи. *Дивослово*. 2014. № 1. С. 13–18.
139. Храбан А. А. Модульно-рейтингова система як метод функціонально-професійної орієнтації молодих фахівців. *Проблеми освіти*. 2001. Вип. 24. С. 100–108.
140. Цінько С., Рябцев О. Роль ТЗН і комп'ютерних технологій у розвитку професійно-творчого потенціалу майбутніх учителів-словесників. *Українська мова і література в школі*. 2005. № 1. С. 40–42.
141. Чобітько М. Г. Особистісно-орієнтоване професійне навчання: зміст і структура. *Педагогіка і психологія*. 2005. № 3. С. 48–56.
142. Швець Є. Я., Швець Д. Є. Організація поточного і підсумкового контролю знань студентів при модульно-рейтинговій технології навчання. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2010. Вип. 42. С. 227–235.
143. Шепетко Ю. Особливості використання електронного підручника з української мови. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2010. № 22 (209). Ч. I. С. 142–147. (Серія «Педагогічні науки»).
144. Шкура І. С., Шулик Ю. В. Можливості та перспективи реалізації міждисциплінарних освітніх програм в Україні. *Моделі міждисциплінарних та міжгалузевих освітніх та освітньо-*

- наукових програм: виклики, можливості та варіанти впровадження* : зб. матер. міжнар. конф. (Одеса, 25–26 червня 2020 р.). Одеса, 2020. С. 16–19.
145. Ющук І. Українська мова як навчальний предмет у вищій школі. *Урок української*. 2001. № 1. С. 32–33.
146. Яворська С. Розвиток лінгвістичної думки в методичному контексті. *Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка*. Луганськ, 2003. № 12. С. 191–200. (Серія «Педагогічні науки»).
147. Яворська С. Т. Внесок учених у методику навчання мови. *Українська мова*. 2004. № 2–3. С. 117–126.
148. Ягупов В. В. Компетентнісний підхід у професійній освіті. *Вища освіта України: теоретичний і науково-методичний часопис*. 2012. № 3 (додаток 1) : Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технологія. Т. 1. С. 197–208.

Словники, довідники, енциклопедії

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 374 с.
2. Енциклопедія освіти / Академія педагогічних наук України : гол. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
3. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укл. Н. П. Наволокова. Харків : Вид. група «Основа», 2009. 176 с.
4. Захлюпана Н. М., Кочан І. М. Словник-довідник з методики викладання української мови. Львів : Вид-чий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. 340 с.
5. Кочан І., Захлюпана Н. Українські лінгводидакти крізь призму часу : словник-довідник. Львів : ПАІС, 2009. 168 с.
6. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Українська лінгводидактика в іменах : словник-довідник. Львів, 2011. 237 с.
7. Пентилюк М. І., Окуневич Т. Г. Методика навчання української мови у таблицях і схемах : навч. посіб. Київ : «Ленвіт», 2006. 134 с.
8. Персоналії в історії національної педагогіки: 22 видатних українських педагоги / за ред. А. М. Бойко. Полтава : АСМІ, 2004. 492 с.

9. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ : АСК, 2007. 144 с.
10. Словник-довідник з української лінгводидактики : навч. посібн. / за ред. М. Пентилюк. Київ : Ленвіт, 2003. 149 с.

Глосарії

1. Європейський словник навичок та компетенцій / DISCO European Dictionary of Skills and Competences. URL: http://disco-tools.eu/disco2_p
2. Інновації у вищій освіті : глосарій термінів і понять / за ред. І. В. Артьомова ; укл. : І. В. Артьомов, А. В. Шершун, С. В. П'ясецька-Устич. Ужгород : ПП «АУТДОР-ШАРК», 2015. 160 с. (Серія «Євроінтеграція: український вимір». Вип. 25). URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/9703>
3. Національний освітній глосарій: вища освіта / за ред. В. Г. Кременя. 2-е вид., перероб. і доп. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2014. – 100 с. – URL: <http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/nauk%20method%20rada/glossariy.pdf>
4. Національний освітньо-науковий глосарій / за ред. В. Г. Кременя. Київ : ТОВ «КОНВІ ПРИНТ», 2018. 524 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/715512/1/Glosariy_Full_Fin.pdf

Концепції мовної освіти

1. Беляєв О. М. Концепція інтенсивного навчання мови. *Українська мова і література в школі*. 1991. № 6. С. 26–30.
2. Біляєв О. М., Вашуленко М. С., Плахотник В. М. Концепція мовної освіти в Україні. *Рідна школа*. 1994. №9. С. 71–73.
3. Біляєв О. М., Скуратівський Л. В., Симоненкова Л. М., Шелехова Г. Т. Концепція навчання державної мови в школах України. *Дивослово*. 1996. № 1. С. 16–21.
4. Єрмоленко С., Мацько Л. Навчально-виховна концепція вивчення української (державної) мови. *Дивослово*. 1994. № 7. С. 28–34.
5. Пентилюк М., Горошкіна О., Нікітіна А. Концептуальні засади комунікативної методики навчання української мови. *Українська мова і література в школі*. 2006. № 1. С. 15–20.

6. Пентилюк М., Нікітіна А., Горошкіна О. Концепція когнітивної методики навчання української мови. *Дивослово*. 2004. № 8. С. 5–9.

Бібліографічний покажчик

1. Бібліографічний покажчик праць науковців Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України (2008–2013 рр.) / [упоряд. Л. Н. Штома] ; бібліограф. ред. Л. Н. Штома ; наук. ред. : І. А. Зязюн, Н. Г. Ничкало, О. М. Отич. Чернівці : Зелена Буковина, 2013. – 435 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/2445/1/Pokazhchik_prats_2008-2013_gr_versiya_28_10.pdf.
2. Олександр Михайлович Біляєв – учитель учителів : бібліографічний покажчик / упоряд. : О. М. Горошкіна, Л. О. Попова. Київ : Педагогічна думка, 2020. 34 с. URL:
3. Марія Іванівна Пентилюк : біобібліографія до 70-річчя / Міністерство освіти і науки України, Херсонський державний університет. Херсон : Вид-во ХДУ, 2006. 66 с.
4. Академік АПН України Любов Іванівна Мацько : біобібліографічний покажчик / упоряд. : Н. І. Тарасова; Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова; Наукова бібліотека. Київ : НПУ, 2005. 30 с.